

CLAVDII
AELIANI
TACTICA,

SIVE

De instruendis aciebus;

GRÆCE ET LATINE.

Cum Notis & Animadversionibus

SIXTI ARCERII.

Accedunt PRAELIORVM ALIQVOT DESCRIPTIONES,
& nonnulla alia; additis TABVLIS AENEIS.

LUGDVNI BATAVORVM,
Apud Ludouicum Elzevirium.

ANNO CLC. ICCCXIII.

Amico Lectori.

AMice Lector, *AEliani Tactica* a Clarissimo viro Sixto Arcerio in Latinum sermonem conuersa ac Notis illustrata, cum non pauci desiderarent, neque quicquam prater auctoris praefationem deesset, quam ad constitutum Nundinarum tempus impetrare non potuimus, visum est commodo ac utilitati tuae, imo et voto consulendum. Damus ergo tibi scriptum hoc a multis expectatum, quo ἡ τακτική, militia antiquae pars praecipua, ita accurate a Romano homine, sed τῆς Ἑλληνικῆς εἰς τὸ ἄκρον ἐυλωπίας ἐληλακίτι, delineatur, ut desiderari nihil debeat aut possit. Addidimus Tabulas nonnullas, quae non tantum oblectarent oculos ac detinerent, sed et informarent animum. Nam quemadmodum, ut ait *Vmber* ille noster *Philetas*, oculi in amore sunt duces, ita sane in scientia ac intellectu. Nihil enim magis confert ad obscura illu-

DE AELIANO,

Ex Philostrato De Vitis Sophistarum, lib. II.

AΪΛΙΑΝΟΣ δὲ, Ρω-
μαῖος μὲν ἦν, ἠΐτις ἐ-
ῆ ὡς περ οἱ ἐν τῇ μεσογείᾳ
Ἀθηναῖοι, ἐπαίνας μοι δο-
κεῖ ἄξιον ὁ ἀνηρέτης
πρῶτον μὲν ἐπειδὴ κατὰ τὴν Φωνὴν
ἐξηπόνησε, πάλιν οἰκῶν ἐτέρᾳ Φωνῇ
χρωδύλω. ἐπειθ' ὅτι περὶ σοφῆς
σοφιστῆς ὑπὸ τῶν χαρμολόγων τὰ τοῖ-
αῦτα, ἐκ ἐπίσευσεν, εἰδὲ ἐκολάκευσε
τὴν αὐτῆς γνώμην, εἰδὲ ἐπήρδη ὑπὸ
τῆς ὀνόματι ἔτω μεγάλης ὀνί,
ἀλλ' αὐτὸν εὖ διασκεψάμενος ὡς με-
λέτη ἐκ ἐπιήδειον, τὸ συγγράφειν
ἐπέθετο καὶ ἐθαυμάσθη ἐκ τῆς. ἢ
μὲν ἐπίπαι ἰδέα τῶ ἀνδρῶς, ἀφέλεια,
περὶ βάλλαστα τι τῆς Νικοστράτου ὡ-
ραῖς ἢ δὲ ἐνίοτε, πρὸς Δίωνα ὄρα, καὶ
τὸν ἐκείνου τόνον. ἐντυχῶν δὲ πᾶσι αὐ-
τῷ φιλόσοφον ὁ Λήμνιον βιβλίον
ἔτι περὶ χειρὸν ἔχοντι, καὶ ἀναγιγνώσκοντι
αὐτὸ σὺ ὀργῇ καὶ ἐπιταῖσει τῆ
φθέρματι, ἤρξο αὐτὸν, ὅ, τι αὐτο-
δάροι. καὶ ὅς, ἐκπεπώνησά μοι, ἔφη,
καθηγορία τῆ Γυννίδου. καλῶ γὰρ
ἔτω τὸν ἄρτι κατὰ τὴν μὲν τύραννον,
ἐπειδὴ ἀσελγεία πάση τῶ Ρωμαίων
ἤσχυε. καὶ ὁ φιλόσοφος, ἐγὼ σε,
a se conscriptam dixit. Sic autem vocare se tyrannum, qui paulo ante Romano imperio infamiae labem lasciviam sua inulisset. Cui Philostrato

AELIANVS licet ge-
nere Romanus es-
set, non minus sci-
te tamen Attice,
quam vel mediter-
ranci Athenienses locutus est. Et
sane laude dignus vir ille mihi vide-
tur: primum, quod cum habitaret
in vrbe, quæ sermone profus di-
uerso utebatur, Graecanicæ linguæ
puritatem sit consecutus: deinde
quod oblato sibi (ab iis qui huius-
modi titulos conferre solent) Sophi-
stæ nomine, nullam de se fiduciam
aut adulationem sui, aut superbiam
ex tanti nominis honore concepe-
rit: quin potius cum suas ipse vires
expendisset, easque declamatoricæ
palæstræ impares iudicasset, ad scri-
bendum animum appulit, & admi-
rationem inde consequutus est. Di-
ctio eius omnino pura, simplex
& inaffectata est, vt Nicostрати ele-
gantia leporem quendam adhibeat.
Est quando Dionem, eiusque di-
cendi genus & tonū imitatur. Hunc
olim Lemnius Philostratus librum
adhuc manibus tractantem, indi-
gnanterque & concitate lectitantem
reperit. & cum instituti eius ratio-
nem quæteret, Gynnidis (hoc est
effeminati hominis) accusationem

ΚΛΑΥΔΙΟΥ
ΑΙΛΙΑΝΟΥ

CLAVDII
ÆLIANI

ΤΑΚΤΙΚΑ. TACTICA.

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ

P R Æ F A T I O

πρὸς

A D

ΑΔΡΙΑΝΟΝ ADRIANVM
αὐτοκράτορα. Imperatorem.

ΤΗΝ ἄρα τῆς
Ἑλλήσι περικλυτῆς
στρατηγίας ἀπὸ τῶν Ὁμήρου
ἡρώων τῶν δὲ χρω λα-
βοῦσαν, αὐτοκράτορ καὶ σαρ ἡς Θεοῦ
Ἀδριανὲ Σεβαστε, πολλοὶ τῶν πρὸ ἡ-
μῶν συγγραψάντων οὐκ ἔχοντες ἡμῶν
ἡμεῖς ἐν τῆς μαθήμασιν ἀπιστεύθη-
μεν ἔξω ἔχον. ἐμαυτὸν δὲ πείθειν
ἐβουλήθημι πᾶσι τῶν συγγραψάντων
στρατηγίας, ὅτι πῆς ἡμετέροις οἱ μετ' ἡμᾶς
πρὸ τῶν δὲ χρω πῆρων προσέξωσι
συγγραμμάσι. τῆ δὲ ἄρα Ῥωμαίοις
πρὸ μέρους τούτου διωάμεως καὶ ἐμπει-
ρίας οὐκ ἔχων γνώσιν· δεῖ γὰρ ὁμολο-
γεῖν ἀληθῆ· ὄκνη καλεῖσθαι μετὰ
συγγραφεῖν, καὶ ἄρα διδόναι τὸ μά-
θημα τῆς ὡς ἀπηνευρωμένον, καὶ
πάλαι μηδὲν ἐπὶ χρήσιμον τῶ βίῳ,
μὲν τῶν ἐφ' ὧν ἔρηθησαν ὑφ' ὑμῶν δι-
α vobis doctrinam iam obsoleta,

Scientiam Tactica[m]
que sumpto ab Ho-
meri temporibus pri-
mordio apud Græcos
in usu fuit; multi, Diue Adriane
Cesar Auguste, ante nos con-
scripsere, qui non tam habebant
disciplinarum cognitionem, quæ
nos pollere res ipsa fidem fecit.
Quare scientie huius præcepta
componere atque in ordinem redi-
gere volui, quod mihi persuade-
rem, posteros nostra præ antiquio-
rum hac de re scriptis probaturos.
Quia vero ignorabam (nam ve-
rum fatendum est) quanta fuisset
hac in parte Romanorum & facul-
tas, & peritia; torpore corripiebar
conscribende, ac tradende huius
discipline, ut que post inuentam
atque olim non amplius usum in

SIXTI ARCERII

AD

CLAUDII ÆLIANI

TACTICA.

sive

De Instruendis Aciebus

NOTÆ.